

כשנאמנים להקב"ה ולתורתו בכל מצב, מתגלה הטוב והשפע להאדם גם כשהוא עדיין בתוך הקושי!!!

« אם זה ממקור הטוב - זה חייב להיות טוב!! »

כתוב בפרשה ומצרים מקברים את אשר ה' ה' בָּהֶם (במדבר לג, ד), ופירש רש"י "טרודים באבלם". דברים נפלאים כתב בספה"ק אור המאור בזה"ל: "כאן בא הכתוב להפליג מעלות אישים המשכילים אשר לבם בטוח באלוקים, והאמונה תקוע בקרב לבם, אשר כל הקורה להם מטוב עד רע הכל בהשגחה פרטיות מאתו יתברך, כי נפשם יודעת מאוד היות הוא יתברך הבורא ומנהיג ומשגיח בפרטי פרטיות, ואם מיטב להם כל מיני מיטיב אזי מחזירין שבח והודאה על חסדיו העודפים, ובהיפך בהרע להם ח"ו, יודעים נאמנה שגם זאת מאת ה', כאשר גזרה חכמתו יתברך לתקן עניינם לאחת מהסיבות הידועים אליו יתברך, ואזי החכם אשר עיניו בראשו, מתבונן במעוץ שכלו, הלא מדרכו הטוב להיטיב לנבראיו, ויותר ממה שהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק, ואם כן למה הרע לי, מסתמא יש ג"כ איזה בחינת הטובה."

"וכמו שכתב ועת צרה היא ליעקב וממנה יושע (ירמיהו ל, ז), והכוונה על דרך שבארנו למעלה, שאמר דוד המלך עליו השלום כי גבר עלינו חסדו (תהלים קיז, ב), הכוונה, אפי' בהראות לפעמים בחינת גבורה לנהוג עם ישראל עמו, ידעתי נאמנה שגם כאן במידות הגבורה צפונה וגנוזה חסדיו יתברך, כי בודאי מדרכו להיטיב ולא להרע ח"ו. וזהו פי גבר, כלומר, אפי' בא להראות בחינת הגבורה, עם כל זה עלינו בני ישראל חסדו, בזו הגבורה צפונה חסדיו (וכו'). וזהו ועת צרה היא ליעקב, אפילו כשבא לפעמים עת צרה ליעקב, ממנה גופא יושע, כי גם כאן גנוז מדות טובו יתברך."

"וכן דרכי הצדיקים אמיתים הנאמנה את א-ל רוחם, כל מה שקורה להם מטוב עד רע אינם תולים בחכמתם העומדת להם או על העדר החכמה לכן קרה להם מקרה לא טובה, כי אם הכל מאת ה' היתה זאת, כי נפשם קשורה עם רמ"ח איבריהם ושס"ה גידיהם להליכות הגזר. לא כן אישים פועלי און שאין להם התפשטות השכל תולים פרטי הצלחתם ומאורעותם הכל בחכמתם העמדה להם לעשות חיל, וכשנהפך עליהם הגלגל במעיק ומיצר להם חס ושלוש נשכח מלוח לבם שמאת ה' היתה זאת, כי אם על העדר שמירתם ועשיות סיבתם לכן קרה להם מקרה רעה, ולהיותם במיצר ים החכמה נשארים תמיד עם ראשם ורובם בגשמיותם וגנות מדות וכו'."

"וזהו ומצרים מקברים את אשר ה' ה' בָּהֶם, ולזה העמיק רש"י 'טרודים באבלם', להורות האמור, שאינם מטרידים פנימיות מחשבתם לתלות הכל מאת ה' היתה זאת, כל זאת נשכח מלבם, וטרודים רק באבלם, לצער צרות עצמם ממעיק המגיע עליהם, ובאמת בכל צרתם לו צר (ישעיהו סג, ט), וזהו שהעמיק טרודים באבלם דייקא, לא כן דרכי הצדיקים אינם חשים מצרות עצמם כלום, רק מה שמגיע למעלה, אז טוב להם בזה ובבא", עכ"ל.

« מדוע מאריכה התורה הק' כ"כ בתיאור את מסעות בני ישראל! »

ועד"ז מבאר הרמב"ן בפרשתינו על הפסוק אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים (במדבר לג, א), מדוע האריכה התורה כ"כ לבאר את

המסעות בפרוטרוט, בעוד שפעמים רבות אנו רואים שהתורה הק' מאוד מקצרת אפי' בדברים שיש בהם הרבה פרטי דינים למעשה, ומפסוק אחד או פרשה קצרה, דורשים חז"ל דינים רבים, וכמעט שאין רמז בפסוק אודות התוכן העצום של המצוה, ודוקא בנושא זה שלכאורה נראה שכמעט אין בו תועלת, האריכה התורה במידה ניכרת.

והרמב"ן מביא את דברי הרמב"ם במורה נבוכים (ח"ג פרק ג) שמבאר טעם כתיבת מסעי בני ישראל, וז"ל: "הצורך להזכיר המסעים גדול מאוד, כי הניסים והאותות הנעשיות, היו אמיתיות לכל רואיהם, וכנאמר אשר עין בעין נראה אֱתָה ה' (במדבר יד, יד), שראו כולם בחוש בעיניהם. כי זה ענין הנס, שבעת שאדם רואה אותות ומופתים שהוא היפך הטבע, הרי רואה שיש מחדש לבריאה ואין מציאות לטבע כלל, ולכן יכול לעשות נס ולשנות הכל כפי שיעלה ברצונו ית', אך בעתיד יהיו דברים בשמועה, ויכזבם השומע וכו'".

ומוסיף הרמב"ן ומזכיר כמה דוגמאות של נסים שהיו לכלל ישראל כגון 'עמידת ישראל במדבר ארבעים שנה'. והנה כאשר נתבונן בזה לבד, באמת נראה בזה נפלאות גדולות לאין שיעור. איך שעם של מליוני אנשים ובעלי חיים לאין שיעור, חיו במשך ארבעים שנה במדבר מקום שמשם ללא צומח, וראו הכל בחוש כי ה' מתהלך בקרב מחניך, כי איך יכלו להתקיים במקום שלא עבר בו איש ולא ישב בו אדם, ובאותו המקום שאינו מסוגל כלל לקיום האנושות, התקיימו בני ישראל במשך ארבעים שנה שעליה נאמר לא חסרת דָּבָר (דברים ב, ז). וכל תנאי החיים הנוחים היו לישראל במדבר, כי לא לנו על הארץ אלא היו להם מטות נוחות כמטות של זהב. וכן אמרו חז"ל דומה היתה נסיעת ישראל במדבר לנסיעות מלך במרכבתו מתוך מנוחה ושלוה, וכל זה נס גלוי ממש.

וכמו"כ מזכיר הרמב"ם מציאת 'ירידת המן בכל יום', מזון שמלאכי השרת אוכלים, שהוא מאכל רוחני, והם מקומות רחוקות מן הישוב ואינן טבעיות לבני אדם, לא מקום זרע ותאנה וגפן ורמון, ואמרה התורה להם לא אכלתם ויין ושכר לא שתיתם (דברים כט, ה).

ועל זה ממשיך הרמב"ן וכותב: "וכאשר ידע הבורא יתברך כי יעבור על אלה האותות מה שיעבור על דברי הימים, לא יאימו השומעים בהם ויחשבו כי עמידתם במדבר הזה היה קרוב מן הישוב אשר בני אדם שם, כמו המדברות אשר ישכנו שם בני ערב היום, או מקומות אשר יהיה שם חריש וקציר, או יש שם עשבים וצמחים למאכל בני אדם ושיהיה במקומות ההם בורות מים, על כן הרחיק מלבות בני אדם המחשבות האלה, וחיזק אלה האותות כולם בזכרון המסעות, כדי שיראו אותם הדורות הבאים וידעו האותות הגדולות איך עמדו בני אדם במקומות ההם ארבעים שנה."

ומבואר שפרשה שלימה נכתבה בתורה כדי להמחיש ולקבוע לדורות שכל הנהגת ישראל במדבר היתה בנסים מופלאים בהשגחה פרטית מידו של בורא עולם.

ואף נצטוונו על כך בציווי מפורש וזכרת את כל הדרך אשר הוליקך יהוה אלהיך זה ארבעים שנה במדבר למען ענתך לנסתך לדעת את אשר בלבבך התשמר מצותו אם לא, ויענך וירעבך ויאכלך את המן אשר לא

יָדַעְתָּ וְלֹא יָדַעְנוּ אֲבֹתֶיךָ לְמַעַן הוֹדִיעֶךָ כִּי לֹא עַל הַלֶּחֶם לְבַדּוֹ יִחְיֶה הָאָדָם כִּי עַל כָּל מוֹצָא פִי יִהְיֶה יִחְיֶה הָאָדָם (דברים ב, א-ג).

וביאר הרמב"ן בזה"ל: "אמר, כי תוכל לדעת שיש בעשיית המצות טובה שלמה ולא יהיה צדיק נעזב ומבקש לחם, כי ה' מפרנס אותך במדבר במעשה נס גדול לכתך אחר מצותיו, וככר פירשתיו בפרשת המן (שמות טז, ד) טעם לַמַּעַן עֲנִתָךְ לְנִסְתָךְ לְדַעַת אֶת אֲשֶׁר בְּלִבְךָ הַתְּשׁוּמָה מְצוֹתָ אִם לֹא (דברים ח, ב), כי היה נסיון גדול להם, שלא ידעו עצה לנפשם ויכנסו במדבר הגדול לא מקום לחם, ואין בידם כלום מן המן, אבל ירד דבר יום ביומו וחם השמש ונמס, ויערבו אליו מאוד, וכל זה עשו לשמור מצות ה' ללכת כאשר יצוה, וה' יכול להוליכם בדרך הערים אשר סביבותיהם, אבל הביאם בנסיון הזה כי ממנו יודע שישמרו מצותיו לעולם", עכ"ל.

הגאון רבי שמחה ברוידא זצ"ל (בספרו שם דרך) כתב בזה"ל: "דהיוצא מדברי הרמב"ן נמצא כי במצות זכרון הדרך שהלכו בני ישראל במדבר ארבעים שנה ישנם כמה הבחנות, ראשית, ידיעת והכרת ההשגחה המופלאה בנסים גלויים שהיתה לישראל במדבר. שנית, הידיעה שיש בקיום המצוות טובה שלימה ובזכות ההליכה בהם זוכים לשכר טוב מהש"ת. שלישית, הנחלת מידת האמונה והבטחון בהש"ת, וכמבואר ברבינו בחיי (דברים ח, טז): 'כל עיניו המדבר הטורח הגדול שהיה לישראל בו לא היה אלא להביאם לידי נסיון להרגיל טבעם במדת הבטחון ולהכניס בלבם אמונת ה' יתברך עד שיחזור להם רגילות העבודה לטבע'."

"וברמב"ן מבואר עוד נדבך במטרת לימוד הנסים הגדולים והמפורסמים שהיו בארבעים שנות הליכתם של ישראל במדבר, והוא ע"פ דבריו הידועים בסוף פרשת בא (שמות יג, טז), שכן בזה"ל: "ובעבור כי הקב"ה לא יעשה אות ומופת בכל דור לעיני כל רשע או כופר, יצוה אותנו שנעשה תמיד זכרון ואת אשר ראו עינינו, ונעתיק הדבר אל בנינו, ובניהם לבניהם, ובניהם לדור אחרון וכו', ומן הנסים הגדולים והמפורסמים אדם מודה בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם בין ברבים בין ביחיד, אלא אם יעשה המצוות יצליחנו שכרו ואם יעבור עליהם יכריתנו ענשו הכל בגזירת עליון", עכ"ל הרמב"ן.

"נמצא שפרשה שלימה נכתבה בתורה, כדי להמחיש ולקבוע לדורות, שכל הנהגת ישראל במדבר היתה בנסים מופלאים בהשגחה פרטית מידו של בורא העולם. ומכאן אתה למד כי גם במצבים הקשים ביותר, קיום המצוות והציות לתורה הקדושה אינו מביא לידי סכנה, אלא אדרבה הדביקות בקב"ה היא המביאה להשגחה פרטית, ולניסים גלויים שנוגדים את כל חוקי הטבע", ע"כ.

« צריך לבטוח בה' להיות נושע תוך הצרה!! »

אמרו חז"ל (במ"ר כג, א; תנחומא א), בזה"ל: "...אמר להם הקב"ה, וכאלו כל גדולי עולם יראו וברחו מן שונאיהם, כל אותן מ' שנה שעשיתם במדבר, לא הנחתי אתכם לברוח, אלא הייתי מפיל שונאיכם לפניכם במה שהייתי עמכם, ולא עוד, אלא כמה נחשים וכמה שרפים וכמה עקרבים היו שם שנא' נחש שרף ועקרב' ולא הנחתי אותם להזיק אתכם, לכך אמר הקב"ה למשה, כתוב את המסעות שנסעו ישראל במדבר, כדי שיהיו יודעים מה נסים שעשיתי להם, מנין, ממה שקרינו ענין 'אלה מסעיי', עכ"ל המדרש.

חזיון עצום כתב הרה"ק השפת אמת (תרס"א ד"ה במדרש), ע"פ דברי המדרש האלו, וז"ל: "דכתיב עמו אֲנִי בְּצָרָה (תהלים צא, טו), ולכן איש ישראל צריך לבטוח בה' להיות נושע תוך הצרה, כמו שכתוב מן המִצַּר קָרָאתִי (תהלים קיח, ה), ולא לברוח מן המיצר. וזהו בחינת יעקב דכתיב ביה וַיֵּצֵר לוֹ (בראשית לב, ח). ולכן הוקבע פרשה זו בין המצרים, שבימים האלה

נסגר הבריחה מבני ישראל, וצריכין לזכור במסעות האלה להיות נושע תוך המיצר עצמו, ועל זה כתיב וְלֹא אָמְרוּ אִיִּה ה' כו' המוֹלִיךְ אֶתְנוּ כו' בְּאֶרֶץ צִיָּה וגו' (ירמיהו ב, ו), כי בודאי היה הזמן מוסתר לאותו הדור, אבל אם היו זוכרין ביציאת מצרים ובמסעות האלה, היו נושעים תוך המיצר. ובכל עת שנסגר הדרך בפני איש ישראל הכל רק כדי שיסתכל האדם כלפי מעלה לשעבד הלב לאביו שבשמים", עכ"ל.

« מתי הקב"ה הכי קרוב לאדם!?! »

הגאון רבי ישראל אליהו וינטרוב זצ"ל, מדייק במזמור כג שבתהילים, ומבאר עם מסר נוקב להתמודדות האדם עם קשייו. דוד המלך מתאר בפסוקים אלו את בטחונו ואמונתו בבורא עולם בשני סוגי מצבים. זה לעומת זה, הראשון, בעת שגשוג כלכלי, ברכה בשפע כשלא חסר לו מאומה, ה' רועי לא אחסר, בנאות דשא, והשני, בעת צרה ומצוקה, ולא סתם צרה אלא מצב של חשכה מוחלטת, הסתר פנים גמור, אותו מכנה דוד גיא צלמות.

"בנוהג שבעולם, בזמנים הטובים כאשר הכל הולך כשורה, אז האדם מכיר יותר בהשגחת ה', ופיו לא פוסק מלהלל ולשבח על כך שה' אתו ולא מחסיר ממנו כל טוב, ואילו כאשר נקלע לעת צרה, ואינו רואה כל סיכוי כיצד יוכל לצאת ממנה, אזי נשמע מפיו, אוי, אלי למה עזבתני, מדוע רחוקה ישועתי כך היא ההשקפה וההרגשה הטבעית אצל בני אדם."

"והנה, למרבה הפלא רואים אנו כי האמונה בהשגחת ה' מזוית ראייתו של דוד המלך שונה מזו שאצל בני אדם, שכן במצב הראשון של 'לא אחסר', 'נאות דשא', 'מי מנוחות', כשהכל הולך כשורה ויש לו גילוי והארת פנים, אז פונה דוד המלך להקב"ה בלשון נסתר, 'ירביצני', 'נהלני', 'נחני', דהיינו, מדרגה פחותה יחסית בבהירות ההכרה בהשגחת ה'."

"ולעומת זאת, כאשר מתאר את המצב הקודר אליו נקלע, 'גם כי אלך בגיא צלמות', דוקא אז מתבטא דוד המלך בלשון נוכח 'כי אתה עמדי', 'שבתך ומשענתך'. דהיינו, שכביכול בתוך ההסתר פנים מרגיש את התגלות ה' וחסדיו הרבים, כאילו הקב"ה עומד נוכח לידו, הרבה יותר מאשר זמנים 'רגילים', ולכן לא אירע רע'."

"ויבואר היטב ע"פ הביאור הידוע שמובא בספה"ק דגל מחנה אפרים משמו של ז' אור שבעת הימים הבעל שם טוב הק' שמבאר על הפסוק וְאֲנִי הִסְתַּר אֶסְתִּיר פְּנֵי בְיֹם הַהוּא (דברים לא, יח), וזלה"ק: "וזהו אֲנִי אֶרְדַּ עִמָּךְ (בראשית מו, ד), היינו כשתיתן לב ותבין, שאפילו בירידה יש גם כן אנכי, היינו ההסתרה שנסתר עצמי ממך, היא גם כן לטובתך, אז, וְאֲנִי אֶעֱלֶךָ גַם עֲלֶה (בראשית מו, ד), היינו שתזכה למעלה יתירה, וזהו גם עלה."

"וזהו (מה שנאמר קודם לכן בפרשתנו) וְה' הוּא הַלֵּךְ לְפָנֶיךָ (דברים לא, ח), תמיד, הן בירידה והן בעליה, אז לא יִרְפָּךָ וְלֹא יַעֲזֹבֶךָ (דברים לא, ו), ותרגמו, לא ישבקיך ולא ירחקיך, היינו אפילו כשנסתרת לפעמים, מכל מקום לא להרחיק ממך הוא כנ"ל."

"והוא שמרמז כאן, 'ואנכי הסתר', היינו כשתיתן לב להבין שאנכי הוא בהסתרה, אז 'אסתר', על דרך הדסה היא אסתר (מגילה יג), והדס מספר חיים עם הכולל, והיינו שאז תוכל לאור פני מלך חיים, וזהו 'אסתר פני', שזוכה לאור פני מלך חיים. והמבין מה שכתבת יבין, עכלה"ק של הדגל מחנה אפרים."

"נמצא שככל שהקב"ה מסתתר מהאדם, והאדם אינו נבהל, אלא מגלה את מציאותו ית' גם בתוך ההסתר, זהו מה שמביא את האדם לעליה מאין כמוהו לאור באור פני מלך חיים", עכתו"ד.

... ומכאן אתה למד
כי גם במצבים
הקשים ביותר, קיום
המצוות והציות
לתורה הקדושה
אינו מביא לידי
סכנה, אלא אדרבה
הדביקות בקב"ה
היא המביאה
להשגחה פרטית,
ולניסים גלויים
שנוגדים את כל
חוקי הטבע..."